

Mall HIIEMÄE

JAKOB HURDA RAHVALUULEKOGUMISE PRINTSIIBID TÄNAPÄEVAL

Eesti rahvaluule fundamentaarhiiv asub Tartus Teaduste Akadeemia F. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonnas. Sellesse rohkem kui miljonileheküljelisse varamusse kuulub ka 122 tuhat lehekülge sisaldav Jakob Hurda kogu. Sõjajärgse kogumistöö tulemusi leidub mujalgi: põhiliselt folkloristide kogutu Tallinnas Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi rahvaluulesektoris ja filoloogiaüliõpilaste praktika ajal kogutu Tartu Riikliku Ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris. J. Hurda kogumisaksioonile tagasipilku heites on käesolevas lähtutud sellest, mis on tema kogumispõhimõtetes igipüsivat, ning hinnatud kogumistöö tulemuslikkust tänapäeva rahvaluuleteaduse positsioonilt.

1. Rahvaluule kui ajaloo allikas.

Rahvaluulekogumise idee ei vormunud J. Hurdal otsekohe lõplikul kujul. Ent juba 1860. aastate lõpul kujunes veendumus, et rahvaluule on mineviku elulaadi peegeldusena sobiv abivahend ajaloo uurimiseks. Nii-sugust mõtet ei tule hinnata mitte kui pelgalt seika Hurda arusaamade kujunemisloos, vaid sellel on oluline tähtsus eesti folkloristika edaspidiste arengusuundadele. «Eesti Postimehe lisalehes» 1871. aastal¹ on ta selgitanud «rahvamälestuste» mõistet ja sisu eraldi alajaotustes, mis avavad kogumisteedad tunduvalt laiemalt, kui see oleks hõlmatav klassikaliste rahvaluuleliikidega: 1) pärimuslikud jutustused, 2) elatusaladega seostuv kombestik ja töökorraldus, 3) usund (olgu «paganaline ehk kristlik»), 4) rahvapoetika (loetletud on folkloori põhiliigid — rahvajutud, runolaulud, mõistatused, vanasõnad, kõnekäänud), 5) uskumused ja nende kasutamine. Kui Hurt poleks kogumistöö suunamisel olnud nii laiahaardeline ega oleks kaasa tõmmanud rahvausundi ja kombestiku valdkonda, leidnuksid need järgmiste kogumistöö organiseerijate poolt märksa väiksemat tähelepanu, pealegi poleks hääbuvast traditsioonist nii rikkalikku saaki enam võimalikki talletada. Hurda rahvaluulekogu suurima väärtusena on ikka rõhutatud runolaulu. Tõelise kogumisbuumi vallandanud «Paar palvid Eesti ärksamaile poegadele ja tütardele»² toobki need loendis esikohal. Juhitagu tähelepanu üleskutse kahele viimasele alajaotusele: 5) «Vanad kombed ja pruugid» ning 6) «Vana rahvausk ja ebausku» ja selle teemaderingi lahtimõtestamisele üleskutse lõpul. Hurda omaaegsel algatusel näib olevat määrav osa selles, et Eestis on tänini olnud nii rahvausundi ja kombestiku kogumine kui ka uurimine eelkõige folkloristide ülesandeks, samal ajal kui paljude teiste rahvaste praktikas on ootuspärane selle kuulumine etnograafidele. Praegu on meie kogumistöös vana traditsioon — koondada kogu uskumuste ja kombestiku alane pärimus folklooriarhiivi — kõikuma lõõnud. Etnograafid dubleerivad teemasid ja küsitluskavasid (näiteks rahvakalender, rahvamängud, perekonnatavand jms.), üksiti on kasvanud ajaloolaste ning etnograafide uurijahuvi seeguse pärimuse vastu. Täheledatav on osa folkloristide suundumine usku-

¹ Eesti Postimehe lisaleht, 1871, 30. juuni.

² Olevik, 1888, 22., 29. veebr.; 7., 21. märts.

muste ning kombestiku alale. Kirjandusmuuseumi folklooriarhiivi senisest täielikuma kasutamise puhul võib eeldada edaspidist etnoloogilise suuna arengut.

2. Rahva mälestused on ajaraamat.

Hurda kogumisüleskutsed on ajendatud eesmärgist koostada kogutava materjali põhjal raamat. Pöördumises «Mis lugu rahva mälestustest pidada»³ on nelja põhjenduse seas esikohal: «Rahva mälestused on esiteks üks suur ja elav ajaraamat, nad õpetavad vana aega tundma.» Seda räägib Hurt kui autor, kellel 1868. aasta sügisel oli koostamisel ajaloo-teos, mille ta «Eesti Postimehe lisalehe» seitsmeteistkümnnes numbris 1871. aastal avaldas, ning kellel oli kavatsusel kirjutada uus. Ta tõdeb: «Raamatut meie maa sündinud asjost kirjutada ei ole kerge, iseäranis kui Eestlastest pikemalt ja täielikumalt jutustada tahame. Materjaali on veel vähe kogutud ja sõelutud. Mitme asja kohta puuduvad teadused kogoniste.»⁴

Hurda üleskutse realiseerumine folklooriüleskirjutuste näol oli suurejooneline ning aukartustäratav, tema keskendumine rahvaluule väljandmise plaanidesse nii eeskujuandev, et see on mõjunud lummalavalt järeltulivatele põlvkondadele. Oleme tähelepanuta jätnud oma rahvaluule-vestori ühe esialgse eesmärgi. Folkloor on olemuslikult nõrk edasi andma faktoloogiat, küll aga annaksid «jutustused isamaa sündinud asjost» teavet suhtumistest, meeoludest ja hinnangutest. Päriselt ei ole seda otstarvet suutnud täita ei arhiividest tuge otsiv kodu-uurimistöö ega ka erialatöötajate algatus. Nõrgal järjel on olnud ametitraditsiooni kogumine. Eesti Muinsuskaitse Seltsi organiseeritud suurüritus Hurda üleskutse «Paar palvid» ilmumise sajandaks aastapäevaks (ajaloolise traditsiooni kogumise aktsioon) järgib seda Hurda algatust kõige otsemalt. Tulemuseks on u. 20 tuhat lehekülge ja u. 200 tunni ulatuses helilindistusi, mille põhisisu on rahva ajalugu inimese kui selle rahva liikme nähtuna, läbielatud ja kirjeldatuna. Selle materjalihulga täpsem registreerimine, korraldamine ja kasutamine seisab veel ees.

3. Murdekeele kirjapanekud teaduslikuks uurimiseks.

Nagu üleskutses «Paar palvid» lugeda võib, on Hurt taotlenud nii murdekeele kui ka folkloori kogumist sel kombel, et pandaks kirja «mõni vana ennemuistne jutt». Ka see folkloori kogumise põhimõte — fikseerida kõik autentnes murdes — on püsinud tänini. Ülesleidmise hõlbustamiseks on Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonna sisukartoteekides märksõna «keel» ja viited puhtalt keelematerjalile (sõnaseletustele jms.). Ent on loomulik, et rahvuskultuuri areng eeldab eraldi folklooriarhiivi ja keelearhiivi, üks ei saa endale võtta teise funktsiooni. Tallinnas Emakeele Seltsi ning Keele ja Kirjanduse Instituudi murdesektori murdekoguse on kopeeritud rahvaluule osakonna temaatilistest uskumuste ja kombestiku kirjelduste kartoteekidest dialektoloogide huvitav keeleainestik; samuti on, vastupidi, tehtud kopeeringuid murdearhiivist folkloristide tarvis. Tervikuna pole murdeuurimine rahvaluulekogusid hõlmanud, nii et Hurda kunagine soov koguda ja uurida arhailist keeleainest folkloori kaudu on täitunud vaid osaliselt. Hurda kogus leiduvate keeleväärtuste avamise nimel sai siiski tema juubeliettevõtmiste seas teoks Hurda kunagine kavatus koostada rahvaluuletekstide baasil «Eesti keele murrete raamat» ning materjalile anda «teaduslik kuub». Murdealade järgi rühmitatud tekstid Hurda kogust on valinud ja kommenteerinud Kadri Peebo Kirjandusmuuseumist ja Juhan Peegel Tartu Ülikoolist, pealkirjaks «Igal puul oma juur».

³ Eesti Postimehe lisaleht, 1871, 30. juuni, 7. juuli.

⁴ Palve neile, kes jutustusi isamaa sündinud asjost armastavad. — Eesti Postimehe lisaleht, 1871, 7. juuli.

4. Territoriaalse ammendavuse nõue.

Juba 1876. aastal oli Eesti Kirjameeste Seltsis Hurdale selge, et vanavara tuleb koguda igast kihelkonnast. Seda printsiipi järgis ta suurokogumise aegu, õhutades kogujate kodukandihuvi ning tuues eeskujuks paremaid saavutusi. Kihelkond kui ajalooliselt ning kultuuriliselt väljakujunenud üksus oli Hurdal lähtepunktiks ka laekuva materjali komplekteerimisel. See komplekteerimis põhimõte kehtib tänini ning piirkondade järjestuski on sama, alates Kirde-Eestist ja lõpetades Kagu-Eestiga (Virumaa, Järvamaa, Harjumaa, Läänemaa, Saaremaa, Pärnumaa, Viljandimaa, Tartumaa, Võrumaa, Setumaa). Ühe aasta jooksul üheltsamalt kogujalt laekunud saadetised paigutatakse köideteks komplekteerimisel kõrvuti. Rahvaluule osakonnas on olemas abikartoteegid, mis esitavad kihelkonna materjali asukoha rahvaluulekogude kaupa ning jutustajate-laulikute järgi (nimed alfabeetilisest järjestuses). Praegusajal on elukohavahetus intensiivsem kui sajand tagasi, jutustaja päritolu võib märkida kaks-kolm kihelkonda, tegemist võib olla ülemaaliselt tuntud rahvapärimusega. Ometi õigustab kihelkondlik paigutus end ka praegu. Igasuvis rahvaluulekogumise ekspeditsiooni asukohavalikul on tänini üsnagi otsustav see, kuivõrd rikkalikult üks või teine kihelkond on seni rahvaluulekogudes esindatud.

5. Variantide kogumine.

Vajadus võimalikult ammendavalt koguda pidi Hurda paratamatult kokku viima variantide küsimusega. Tõusetus see suurokogumise käigus. Huvitav on märkida, et oma hinnangutes saadetistele «Olevikus» 1888. aasta esimesel poolel (näiteks 1. ja 5. aruanne) on suhtumine lauluteisendite kogumisse veidi kõhklev, aasta teisest poolest kujuneb veendumus, et see avab teaduslikus uurimistöös uusi perspektiive: «Materjali mitmepoolseid üleskirjutusi (ehk teisendeid, nagu ka üteldakse) võrreldes, võib laulude, juttude ja tõiste ainete sündimisest ja rändamisest, nõndasamuti ka rahvaste mõjumisest üksteise päälle ja vaimuhariduse ajaloost kaunid otsusi teha.»⁵ Folkloori sündimise ja rändamise probleemid said peagi populaarseks ka Eestis, vastavalt soome koolkonna meetodile selgitati rahvaluuleteose algkuju ning tekkekohta. Nüüdisaja folkloristikas on oluline koht rahvastevaheliste kultuurikontaktide selgitamisel ning rikkalikku võrdlusmaterjali vajab ka uskumuste või kombestiku uurija. Et saada pilti, nagu Hurt ütleb, «rahvaste mõjumisest üksteise päälle», on otstarbekas kasutada materjali kartografeerimist. Oleme seejuures harjunud teadmisega, et teisendite paljus on meie rikkus. See võib hõlpsasti osutada meie vaesuseks. Levikukaartide koostamisel ilmneb, et üldtuntud rahvaluuleteos jäetakse arhiivi tarvis fikseerimata teadmises, et seda on seal piisavalt, või vastupidi, seda on piirkonniti fikseeritud nii ebaühtlaselt, et levikupilt saab absurdne. Meie rikkus võib osutada meie vaesuseks ka näiteks akadeemiliste tekstiväljaannete koostamisel, kus kümned väga sarnased teisendid väljaande mahtu paisutavad.

6. Arhailise pärimuse eelistamine.

Korrespondentide tähelepanu suunamine suhteliselt arhailisema pärimuse kogumisele välistas ülipopulaarse pärimuse masskogumise ning aitas Hurda aegadel kaduvikust päästa hääbuvat. Suund arhailisele on tänapäeva rahvaluulekogumises kahtlusteta kehtiv. Välitööde asukoha vaagimisel on kõikide praeguste folklooriasutuste puhul üks eeldusi, et valitud piirkonnas oleks säilinud n.-õ. klassikalist folkloori. Frontaalsel kogumisel keskendutakse eelkõige arhailise jäädvustamisele. Teisalt on kogumistöö tänapäeval märksa komplitseeritum. Arhaikavaimustus nagu variantidevaimustuski võib viia kümnete ja sadade fragmentide mehaanilise kuhjamiseni. Ikka ja jälle tõusetub küsimus, kas tänapäeval on üldse mõtet rahvaluulet koguda ning arhiive koormata. Ennekõike on see küsimus suunanud Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonnale — iga-aastaste

⁵ Postimees, 1902, 11. okt., 136. aruanne.

välitööde korraldajale ning kohalike rahvaluulekogujate suunajale. Vastus saab olla ainult üks: folkloori kogumine on vajalik. Kui ei peakski saama terviklikku rahvaluuleteost, on võimalik hankida väärtuslikku teavet kasutamissituatsioonist, anda funktsioonikommentaari, fikseerida funktsiooni muutused, saada argumentatsiooni maagilistele menetlustele, selgitada traditsiooni järjepidevust ning kujunemiskäiku, määratleda hea folklooriteadja, rahvaarsti, rahvajuttude tegelase positsiooni ümbritsevas inimeste rühmas, tähele panna alles tekkivat ja kujunevat jne. Pealegi on tänapäeval koguja käsutusese tehnika (näiteks meloodia helilindistus väärtustab ka nappide värsiridadega regilaulu).

Niihästi variantide kui ka arhaikaküsimus kerkib iga algaja rahvaluulekoguja ette. Loobutakse kogumast (kõik olevat juba kogutud) või siis kvantiteedi tagaajamisel jõutakse omapoolse varieerimiseni või samasisulise info kuhjamiseni. Kujutelm folkloorist piirdub sageli reliktsuga (runolaul, muinasjutt) või suulises esituses kuulnud omaaegsete lööklauludega. Niisiis: oskuslik kogumine ja oskuslik juhendamine pole praegu vähem oluline kui Hurda päevil.

7. Rahvaluulekoguja on ise kohalikus rahvatraditsioonis osaleja.

Hurt nägi suuraktsiooni täideviijana ette rahvast ennast ning oskas näha sellise kogumisviisi eelseid. Vajalik oli võimalikult massiline osavõtt kogumistööst. Üleskutses «Paar palvid» on Hurt soovitanud üleskirjutamisel alustada isendast. Sellist asjale lähenemist on soovitatud hiljemgi, nii sõjaajal kui ka sõjajärgsel ajal (Richard Viidalepp, Herbert Tampere jt.). Asjaolu, et rahvaluulekogujaks on folkloristliku ettevalmistusega inimesed, kes kohapealset traditsiooni hästi tunnevad, mõjustab oluliselt nende töö tulemusi. Kohalikul kogujal on märksa suuremad eelseid fikseerida igapäevasest tarvitusest žanre, mis küsitlemisega raskesti kogutavad, nagu näiteks vanasõnad ja kõnekäänud. Kohalike korrespondentide abil on hõlpus korraldada andmete saamist mingi uurimis- või väljaandmistöö eesmärgile lünga kiireks täitmiseks. Teisalt on kogutu žanriliselt heterogeensem kui folkloristi kogutu. Selline materjal annab raskemini klassifitseerida ja tüpologiseerida, kuid see-eest esitab rahvapärime n.-õ. looduslikumal kujul (näiteks vanasõna usundilise teatena, muistendisüžee memoraadina). Tänu kohalike kogujale on saanud võimalikuks luua rikkalik andmepank muistenditega seotud paikadest ja objektidest.

8. Rahvaluule ja rahvaluulekogumistöö väärtustamine.

Hurda sisendusjõulist tööd vanavara väärtustamisel rahva hinnangus (üleskutsed, kõned, 155 trükitud aruannet, isiklik kirjavahetus jne.) on raske ülehinnata. Vajadust selgitada, et folkloori näol pole tegemist «vanaste loriga», vaid kultuuriväärtustega, tunnetab ka tänapäevane kogumistöö juhendaja või koguja.

Küllap aitasid rahvaluule peatse trükis avaldamise lootused Hurdal aegsasti jõuda arusaamiseni teadusliku täpsuse ning materjali pasporteerimise vajadusest. Ta soovib andmeid: koguja nimi, sünniaeg ja -koht, tööala, haridus, materjali päritolu jne.⁶ Hiljem on ta soovinud kogujate fotosid, aga ka paremate jutustajate ja laulikute eluloolisi andmeid.⁷ Need Hurda põhimõtted on saanud reeglits. Trükis avaldamisel on endastmõistetav koguja nime märkimine ning kogujate alfabeetilised indeksid. Nende tööd on tänini tavaks hinnata kogumistöö trükitud aruannetes ja Eesti Raadio saatesarjas «Rahvaloomingu varasalvest» (alates 1958. a.). Ajaloolise pärimuse laekumisest Muinsuskaitse Seltsile on avaldatud infot ajakirjas «Kultuur ja Elu». Kirjandusmuuseumi rahvaluule osakonda külastavatele ekskursionidele valmistab elevust kogujate kartoteek, kust

⁶ Olevik, 1889, 13. veebr., 24. aruanne.

⁷ Olevik, 1895, 31. jaan., 109. aruanne; Postimees, 1895, 4. nov., 116. aruanne.

aina keegi uhkustundega avastab tuhandete rahvaluulekogujate auväärses reas ka oma suguvõsa esindaja.

Hurt on ühes viimastest aruannetest esitanud tehtud töö kohta üldistuse: «Meie vanavara on ainus ajaraamat, mis Eesti rahvas ise omast minevikust on valmistanud. Kes omast minevikust lugu ei pea, sel ei ole ka tulevikku... Siia juurde tähendan veel, et kõik meie vanavara töö kõrvaline töö, priitundide ja puhkuse aja asi oli, keegi ei ole temast elanud.»⁸ Selle heast tahtest ja tänini enamjaolt tasuta tehtud töö tulemuste ees seistes on nii mõnigi väljastpoolt Eestit külaline väitnud: usutav on pigem see, et kogujaks on inimesed rahva hulgast, kui see, et kogumine on toimunud missioonitundest ja tasuta. Kaugeltki mitte kõik Hurda kogu väärtused pole trükkis avaldatuna uuesti rahva ette jõudnud, kaugeltki kõik pole hästi korraldatud koopiadena uurija käsutuses. Kuid nii nagu arhiivi kokkukandmisest on osa võtnud rahvas, alates kooliõpilasest ja lõpetades professoriga, on olnud kõigil luba neid väärtusi kasutada.

9. Kogumistöö temaatiline suunamine.

Hurda kogumistöös avaldub algusest peale taotlus selgitada, missugust ainet talletada tuleks. See on ajendatud väljaandmisplaanidest.⁹ Hurt on tähele pannud laekuva materjali žanriproportsioone ja temaatikat, suunates koguma seni vähem kogutut. Üleskutse «Paar palvid» lõpul rõhutab ta kindla plaani järgi kogumise eeliseid ning põhjendab suunamist temale omase delikaatsusega: «Et mul enam harjumist on olnud niisuguste üleskirjutamiste poolest, kui mõnel nooremal suguvennal, siis arvan, et see mitte kasuta ei saa olema, kui siin tähendatud materjali kohta ühe korjamise kava küsimuste kombel ette panen.» Esitatud on kaks jaotust: kombestik ja usund (I. vanad kombed ja pruugid; II. vana rahvausk ja ebausk). Intuiitiivselt on Hurt tabanud küsitluskava vajadust eelkõige folkloori põhiliikidesse vähem puutuvast rahvapärimuses. Esimeses jaotuses on perekonnatavand, rahvakalender, kodu korrashoid, elatusalad, rahvaravi, rahvamängud, ametid, rõivastus, töövahendid, ehitus. Teises jaotuses on kosmogoonia, mütolooilised olendid, rahvaastronoomia, meteoroloogia. Kui loodustemade seas näiteks linde või putukaid on loetletud nende rahvapäraste nimetustega, siis taimede puhul on lisatud ka ladinakeelne nimetus; leidub isegi alajaotus mineraalidesse puutuva pärimuse kohta.

Eesti rahvaluulekogud, sealhulgas ülikooli ja instituudi omad, on kokku kantud suuresti küsitluskavade abil. Praegusajal on kasutusel bülletään «Rahvapärimuste Koguja», kus ilmunud küsimustikest nimetatagu peale folkloristide koostatute kogumisjuhendit rahvaastronoomiast, laulu ja pillimängu õpetamisest kodudes, laste kasvatamisest, teatritraditsioonist, parapsühholoogilistest nähtustest, rahvabotaanikast jts. Ringkirjalisi küsitluslehti on talgukombestikust, jutustamistraditsioonist, noorte kooskäimistest, kuulmis- ja nägemispuuetega seonduvast rahvapärimusest jne. Nii siis on Hurda kogumisprintsipiide jätkajad pidaanud kogumistemaatika mitmekülgsust vooruseks ning seda teadlikult suunanud.

Kõike rahvaluulekogudes peituvat pole veel jõutud uurida, näiteks jäi katki rahvapedagoogika käsitlemine. Meie rahvaluulearhiivis on olnud põhjust töötada niisuguste distsipliinide esindajail nagu astronoomia, kromomeetria (äsja kaitsti dissertatsioon), arheoloogia, parapsühholoogia, veterinaaria, teraapia, farmakoloogia, mükoloogia, botaanika, ornitoloogia, rääkimata paljust elatusaladesse puutuvast (karjandus, maaviljelus, jahindus, kalandus, mesindus, ametid). Vanavarakogusid on kasutanud ja kasutavad loometöötajad: lavastajad, kirjanikud, muusikainimesed, filmiloojad.

⁸ Postimees, 1904, 31. detsembr., 150. aruanne.

⁹ Vrd. Mis lugu rahva mälestustest pidada. — Eesti Postimehe lisaleht, 1871, 30. juuni, 7. juuli; Lühikene teadus ja tähtis palumine. — Olevik, 1887, 18. mai.

Sajandise vahemaa tagant pilku heites Jakob Hurda printsiipidele ning taotlustele eesti rahvakultuuri varasalve täitmisel on sobiv korrata tema 150. kogumisaruandes toodud sõnu: «Puhas teaduse ja esivanemate armastus ajas, kihutas ja vaimustas meid.»¹⁰

¹⁰ Postimees, 1904, 31. det.

Esitanud J. Kahk

F. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseum

Toimetusse saabunud
10. V 1989

Малл ХИЙЕМЯЭ

ПРИНЦИПЫ СОБИРАНИЯ ФОЛЬКЛОРА ЯКОБА ХУРТА В НАШИ ДНИ

С позиций современной фольклористики дается оценка основным принципам собирательской работы, разработанным Якобом Хуртом — выдающимся фольклористом XIX столетия, зачинателем дела по собиранию и хранению эстонского народного творчества. Многие из принципов Я. Хурта не потеряли своего значения и сегодня — принцип аутентичной записи диалектов, исчерпывающий охват изучаемой территории, уделение наибольшего внимания древнейшим пластам народной мудрости, привлечение к работе собирателей-добровольцев из носителей местных традиций, комплектация записей по приходам и т. д. В народной поэзии, верованиях и обрядах он видел источник познания истории народа. Благодаря Я. Хурту эстонская фольклористика располагает богатым опытом по собиранию т. н. нежанрового фольклора обширной тематики.

Литературный музей им. Ф. Р. Крейцвальда

Поступила в редакцию
10/V 1989

Малл HIEMÄE

DIE PRINZIPIEN VON JAKOB HURTS FOLKLORESAMMLUNG HEUTZUTAGE

Beim Rückblick auf die Aktion der Folkloresammlung Jakob Hurts am Ende des 19. Jahrhunderts geht die Verfasserin des vorliegenden Artikels von dem bleibenden Wert seiner Sammelprinzipien aus, bei der Bewertung seiner Sammeltätigkeit befolgt sie die folkloristischen Grundsätze von heute. Viele Prinzipien Hurts — authentische Aufzeichnung des Dialekts, Forderung nach der völligen Aufzeichnung der Folklore von dem gesamten Territorium, Bevorzugung der archaischen Überlieferungen, Bewertung der Folkloresammeltätigkeit — sind bis heute gültig geblieben. Als Ausgangspunkt beim Komplettieren des gesammelten Materials nahm Hurt das Kirchspiel als eine historische und kulturell ausgeprägte Einheit an. Dasselbe Komplettierungsprinzip wird heute ausgeübt, auch gilt dabei dieselbe Reihenfolge der Regionen. Der Volksglauben und der Brauchtum hätten bei den folgenden Veranstalter der Folkloresammlung bedeutend weniger Aufmerksamkeit gefunden, wenn Hurt seine Anleitungen für diese Richtung nicht so breit angelegt hätte. Intuitiv hatte Hurt die Notwendigkeit eines Fragebogens für die Volksüberlieferung erkannt, die nicht unmittelbar zu den Grundarten der Folklore gezählt wird. Die Weiterführer der Sammelprinzipien Hurts haben die Vielfältigkeit der Sammelthematik für einen Vorteil gehalten und diese bewußt erweitert.

Literaturmuseum «Fr. R. Kreutzwald»

Eingegangen
am 10. Mai 1989